

Egy újabb nehéz év a geopolitikai Bizottság számára

Dr. Navracsics Tibor

A 2019. december elsején hivatalba lépett, önmagát geopolitikai jelzővel illető Európai Bizottságot kezdettől fogva kísérti önmeghatározása. Az év első napjainak tapasztalatai és az előre látható politikai események alapján azonban úgy tűnik, a Bizottság az eddigieknél is nagyobb kihívásokkal néz szembe idén. Történik mindez úgy, hogy az Európai Unió belső politikai egysége is fokozott nyomáspróba alá lesz vetve ebben az évben.

Átokként ül az Ursula von der Leyen által vezetett Bizottságon a saját maga által választott jelző. Noha annak idején, megalakulásakor a geopolitikai Bizottság megnevezést éppen azért választották, hogy ezzel is jelezzék, a kor parancsa szerint ezen a területen kívánja a legtöbb aktivitást kifejezteni és a legtöbb sikert elérni az éppen hivatalba lépő testület, valójában éppen ezen a területen érték a legsúlyosabb kudarcok.

Alig egy hónappal mandátumának megkezdése után az Európai Unió végrehajtó intézménye rögtön egy geopolitikai konfliktus kellős közepén [találta magát](#), amikor az Egyesült Államok 2020. január 4-én a bagdadi repülőtéren megölte Kászim Szulejmánit, az iráni Forradalmi Gárda egyik vezetőjét. Az amúgy is intenzív időszakát élő amerikai-iráni konfliktusban az Európai Unió nehezen találta meg saját pozícióját, és az Európai Bizottság nem tudott érdemben segíteni egy egységes és markáns álláspont kialakításában.

A kudarcok sora azonban folytatódott, amikor egy évvel később valóságos [vesszőfutást](#) kellett átélnie az európai diplomácia vezetőjének moszkvai látogatása során. Az eredeti elképzelés szerint az esemény lehetőséget adott volna az Európai Uniónak a globális szerepvállalásban a kezdeményezés átvételére. A kudarc eredményeként éppen az ellenkező bizonyosodott be: a tagállamok újabb érvekhez jutottak annak megindoklásában, hogy miért tartják maguknak a nemzetközi politikai kompetenciákat. Az ezt követő [kanapé-gate](#) már a nevetségesség rémét tette kézzelfoghatóvá az uniós intézmények nemzetközi politikai szerepvállalásával kapcsolatban.

Ilyen előzmények után a Bizottságnak az idei évben nem lehetett ambiciózusabb célja a tisztes helytállásnál. Még akkor sem, ha az év első felében elnökségi feladatokat ellátó Franciaország a stratégiai autonómia kérdésének prioritásként kezelésével jelentős ösztönzést ad az egész közösségnek globális törekvéseik újrafogalmazásához.

A tavalyi év végén felélénkülő, majd egyre súlyosabbá váló ukrán-országi konfliktusnak baljós távlatot adott Oroszország Egyesült Államokhoz december közepén intézett [jegyzéke](#), amelyben egy, az Oroszország és a NATO közötti megállapodás-tervezet részeként próbál gátat vetni az észak-atlanti katonai szövetség bővítés terveinek. Az

ukrán-orosz határ közvetlen közelében összevont [orosz csapatok](#) nem diplomáciai nyomatékot adnak az orosz elképzelésnek.

Alig kezdődött el az idei év, a posztszovjet térség újabb [válságzónával](#) gyarapodott. Kazahsztánban az üzemanyagárak emelkedése miatti elégedetlenség a hatalmi elit elleni politikai felkelésbe csapott át, amelyet a kormányzó erők az orosz csapatok behívásával próbálnak leverni.

Nem véletlen hát, hogy az új év első európai uniós elnökségi [sajtótájékoztatójának](#) – amelyet a soros elnökséget betöltő Franciaország elnöke és a Bizottság vezetője tartott – is kiemelt témája volt az Európai Unió globális szerepvállalása ezeknek a konfliktusoknak a rendezésében. A nemzetközi politikában az Európai Uniót határozatlansággal és passzivitással vádolók ezúttal sem lehettek elégedettek. A két vezető által tolmácsolt hivatalos álláspontok ezúttal sem lépték át a megszokott távolságtartó és udvarias szándéknyilatkozatok kereteit.

Ugyanakkor a régióban történt események is újabb ösztönzőt jelenthetnek az Európai Unió számára arra, hogy újragondolja az Oroszországgal fennálló kapcsolatok minőségét. Emmanuel Macron – elismerve, hogy a tagállamok vezetői közül sem mindenki ért vele egyet – síkraszállt az Oroszországgal folytatott párbeszéd szükségességéért, és egy, az eddigieknél hitelesebb Oroszország-politika kialakítása mellett tört lándzsát.

A posztszovjet térség mellett a posztjugoszláv régió is szolgálhat újdonságokkal idén. Kevésbé az április 3-án tartandó szerbiai parlamenti választások, ahol a kormányon lévő Szerb Haladó Párt győzelme prognosztizálható. Ez egyben azt is jelentené, hogy az Európai Unió és Oroszország között egyensúlyozó, de alapvetően az integrációs tagságot szem előtt tartó szerb külpolitika folytatódna.

Sokkal inkább kérdéses azonban az ősszel sorra kerülő bosznia-hercegovinai választások kimenetele. Ennek tétjét tovább súlyosbítja, hogy minden radikálisabb politikai változás a Daytonban patikamérlegben kimért politikai kompromisszumok borulását is eredményezheti. Ez pedig már a Bizottság geopolitikai szerepvállalása szempontjából is kulcsfontosságú lehet.

Az év első két hetének eseményei arra engednek következtetni, hogy az Európai Bizottságnak bőven adódik majd alkalma az év során, hogy geopolitikai küldetését kiteljesítse. Az eddigi kudarcok fontos tanulságokkal szolgálhatnak, amelyeket jól lehet hasznosítani egy új, javított küldetés kialakításában. Még csak a mandátum felénél tartunk: idő tehát van a korrekcióra. Az idei év egyik legfontosabb kérdése, hogy ez megtörténik-e.

2022.01.13.